

ISSN 1998-7927(print) ISSN 2664-6498 (online)

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2026-302-4-19-24>

УДК 352.075

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Бруско Т.О., Галат С.В., Гура А.О.

STRUCTURAL COMPONENTS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE

Brusko T.O., Galat S.V., Gura A.O.

Фінансово-економічний потенціал підприємства є рушійною силою у боротьбі з конкурентами і загрозами зовнішнього середовища, основою його підприємницької діяльності, соціально-економічного розвитку та стійкості. Його роль у діяльності підприємства складно переоцінити.

Під фінансово-економічним потенціалом підприємства ми розуміємо сукупність фінансових, матеріальних, трудових і організаційних ресурсів підприємства, які забезпечують його здатність ефективно здійснювати підприємницьку діяльність, стабільно розвиватися та досягати стратегічних цілей.

Розуміння структурних компонентів фінансово-економічного потенціалу підприємства дозволяє точніше визначати можливості посилення діяльності суб'єкта підприємництва та підвищити рівень його конкурентоспроможності у сучасних ринкових умовах. Серед науковців відсутня однозначна думка щодо складу структурних компонентів фінансово-економічного потенціалу підприємств, що посилює актуальність дослідження цього питання.

Метою статті є дослідження структурних складових фінансово-економічного потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження: логічний аналіз, систематизація.

Враховуючи багаточисельність складових фінансово-економічного потенціалу підприємства, які виділяють науковці, та відсутність їх систематизації у статті запропоновано у структурі фінансово-економічного потенціалу виділяти два основних види потенціалів, які, в свою чергу деталізувати: економічний потенціал (виробничий, ресурсний, кадровий), фінансовий

потенціал (інвестиційний, позикові та власні фінансові кошти).

До ресурсного потенціалу віднесено у тому числі й інформаційний, інфраструктурний та інтерфейсний потенціали. Таке розширене структурування фінансово-економічного потенціалу відтворює новітні умови і вимоги до діяльності підприємств, відповідно до змін, які характеризують стадію переходу від постіндустріального до інформаційно-інтелектуального суспільно-економічного розвитку, та забезпечує їм більш стійкі позиції на ринку.

Уточнення структурних компонентів фінансово-економічного потенціалу підприємства необхідне для комплексної оцінки його можливостей та підвищення ефективності управління його розвитком. Оскільки фінансово-економічний потенціал є багатоконпонентною системою, важливо чітко визначити його складові та взаємозв'язки між ними.

Результати дослідження поглиблюють теорію економічного розвитку підприємств і можуть бути покладені в основу подальших теоретико-методичних розвідок.

Ключові слова: фінансово-економічний потенціал, підприємство, складові, структура.

Постановка проблеми. Фінансово-економічний потенціал підприємства є рушійною силою у боротьбі з конкурентами і загрозами зовнішнього середовища, основою його підприємницької діяльності, соціально-економічного розвитку та стійкості. Його роль у діяльності підприємства складно переоцінити. Розуміння структурних компонентів фінансово-

економічного потенціалу підприємства дозволяє точніше визначати можливості посилення діяльності суб'єкта підприємництва та підвищити рівень його конкурентоспроможності у сучасних ринкових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Структурні елементи фінансово-економічного потенціалу підприємства досліджені у роботах таких науковців як: Житар М. О. і Ярова Л. С. [1], Заїка К. О. [2], Зибарева О. В., Шилепницький П. І. і Повержук У.-Ю. М. [3], Крилов Д. В. [4], Кудріна О.Ю. [5], Кузенко Т. Б. [6], Мармуль Л. О. і Лаврега Г. Р. [7], Мережко В. М. [8], Назаренко А. С. [9], Патицька Х. О. [10], Повержук У.-Ю. М. [11], Тимошук М. Р. [11], Труніна І. М. і Глазунова О. О. [13], Турило А. М. і Богачевська К. В. [14], Турило А. М., Турило А. А., Короленко Р. В. і Короленко С. М. [15] та інші. Але уточнення переліку структурних компонентів фінансово-економічного потенціалу підприємств у сучасних умовах діяльності залишається актуальним науковим завданням.

Метою статті є дослідження структурних складових фінансово-економічного потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. Завдання:

- проаналізувати наукові публікації за темою дослідження;

- систематизувати складові елементи фінансово-економічного потенціалу підприємства.

Методи дослідження: логічний аналіз, систематизація.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Серед науковців відсутня одностайна думка щодо складу структурних компонентів фінансово-економічного потенціалу підприємств.

Так, Мармуль Л. О. і Лаврега Г. Р. вважають, що фінансово-економічний потенціал підприємства характеризують три компоненти – ресурсна, виробнича і фінансова (або фінанси, трудові й матеріальні ресурси та засоби праці) [7].

Крилов Д. В. до структурних елементів фінансово-економічного потенціалу підприємства відносить [4]:

- фінансовий потенціал,
- виробничий потенціал,
- інвестиційно-інноваційний потенціал,
- ресурсний потенціал,

- маркетинговий потенціал.

Патицька Х. О. також до фінансово-економічного потенціалу відносить комплекс взаємопов'язаних складових, який включає [10, с. 27-28]:

- виробничий потенціал;
- трудовий потенціал;
- інноваційний потенціал;
- інформаційний потенціал;
- підприємницький потенціал;
- фінансовий потенціал.

Тобто, до складових економічного потенціалу Патицька Х. О. відносить виробничий, трудовий, інноваційний, інформаційний і підприємницький потенціали, а до складових фінансового потенціалу – наявні фінансові ресурси та інвестиційний, бюджетний, кредитний потенціали [10, с. 29].

Назаренко А. С. до складу фінансово-економічного потенціалу підприємства включає такі складові [9]:

- фінансова,
- виробнича,
- клієнтська,
- кадрова,
- технологічна,
- зовнішні джерела фінансування.

Отже, Назаренко А. С. (на відміну від Крилова Д.В., Патицької Х. О. та інших) до структурних елементів фінансово-економічного потенціалу підприємства включає складові, які ілюструють зовнішні можливості (клієнтська складова), а також, окремо від фінансової складової виділяє зовнішні джерела фінансування, підкреслюючи тим самим їх важливість.

Повержук У.-Ю. М. до структури економічного потенціалу включає потенціали. [11, с. 36, 39]:

- виробничий,
- маркетинговий,
- фінансовий,
- інноваційно-інвестиційний.

До виробничого потенціалу вона відносить потенціали [11, с. 36]:

- засобів і предметів праці,
- технологічний (інноваційний),
- трудовий.

А до маркетингового потенціалу Повержук У.-Ю. М. відносить потенціали [11, с. 36]:

- інформаційний,
- управлінський,
- потенціал цінової політики.

Житар М. О. і Ярова Л. С. визначають економічний потенціал підприємства як головний драйвер управління, який включає такі потенціали [1]:

- потенціал відтворення;
- виробничий потенціал;
- інформаційний потенціал;
- інфраструктурний потенціал;
- фінансовий потенціал;
- інноваційний потенціал.

Турило А. М. і Богачевська К. В., навпаки, не виокремлюють економічний потенціал, але виділяють такі види потенціалів за функціональними напрямками [14]:

- виробничий,
- фінансовий,
- маркетинговий,
- організаційний.

Турило А. М., Турило А. А., Короленко Р. В. і Короленко С. М. виділяють такі види потенціалів підприємства [15]:

- інвестиційний,
- інноваційний,
- інноваційно-інвестиційний,
- фінансовий,
- економічний,
- фінансово-економічний.

Заїка К. О. виділяє 4 підходи до структуризації фінансово-економічного потенціалу підприємства [2]:

- ресурсний,
- функціональний,
- процесний,
- змішаний.

Труніна І. М. і Глазунова О. О. розглядають сутність дефініції «фінансово-економічного потенціалу підприємства» через призму забезпечення ресурсними запасами і поділяють його на резервну (додатково необхідну) і реалізовану (фактичну) частини [13].

Турило А. М., Турило А. А., Короленко Р. В. і Короленко С. М. зазначають, що фінансово-економічний потенціал підприємства – це потенціал, який відображає інтегрованість і гармонію 2-ох видів потенціалів: економічного і фінансового, що у єдності представляють зміст і можливості підприємства щодо забезпечення максимальної ефективності власної фінансово-економічної діяльності [15].

Кузенко Т. Б. зазначає, що фінансово-економічний потенціал формує основу виробництва, побудови моделей максимізації прибутків і мінімізації збитків, визначення оптимального співвідношення компонентів

організаційної, виробничої і фінансової структур управління та інших економічних механізмів [6].

Мережко В. М. вважає, що як потенціал підприємства в цілому, так і окремі його види, поєднують в собі 3 основних елементи [8, с. 42]:

- можливості/здатності,
- ресурси, інструменти і важелі,
- результати.

Тимошук М. Р. також виділяє три компоненти (але інші): фінанси, трудові й матеріальні ресурси та засоби праці, які є трьома складовими фінансово-економічного потенціалу – фінансової, ресурсної і виробничої [12]. Цю позицію також поділяє Кузенко Т. Б.

Крилов Д. В. відзначає, що фінансово-економічний потенціал є комплексною системою, яка передбачає органічне поєднання економічної і фінансової складових та має такі властивості [4]:

- формування/використання відбувається тільки за наявності певних умов;
- є тимчасовим, може змінюватись протягом життєвого циклу підприємства;
- має ресурсні і системні характеристики;
- характеризує наявні та потенційні можливості підприємства;
- реалізується на основі цільової спрямованості.

Мармуль Л. О. і Лаврега Г. Р. зазначають, що фінансово-економічний потенціал полягає у інтегральному відображенні майбутніх і поточних можливостей економічної системи та у трансформуванні вхідних ресурсів в економічні блага (за допомогою притаманних персоналу підприємницьких можливостей), що сприяє максимальному задоволенню інтересів підприємства і соціуму [7].

Заїка К. О. за результатами контент-аналізу елементів фінансово-економічного потенціалу підприємства, які виділяють науковці, відзначила такі його структурні компоненти [2, с.32]:

- економічна,
- виробнича/матеріально-технічна,
- технологічна/науко-технологічна,
- фінансова/фінансово-ресурсна,
- інвестиційна,
- податкова,
- бюджетна,
- кредитна,
- трудова/кадрова,
- соціальна,
- реструктуризаційно-модернізаційна,

- архітектурна,
- санаційна,
- компетентнісно-функціональна,
- організаційна,
- управлінська,
- майнова,
- інноваційна,
- інтелектуальна,
- інноваційно-інтелектуальна,
- інформаційна,
- маркетингова,
- ринкова/ринково-відтворювальна,
- логістична,
- інфраструктурна,
- екологічна/еколого-економічна,
- стратегічна,
- аналітична,
- потенціал можливостей.

Зибарева О. В., Шилепницький П. І. і Повержук У.-Ю. М. до складу фінансово-економічного потенціалу підприємства відносять 4 види потенціалів [3]:

- виробничий,
- маркетинговий,
- інвестиційний,
- фінансовий.

На нашу думку, фінансово-економічний потенціал включає два основних види потенціалів, які, в свою чергу деталізуються:

- економічний потенціал (виробничий, ресурсний, кадровий),
- фінансовий потенціал (інвестиційний, позикові та власні фінансові кошти).

До ресурсного потенціалу ми відносимо у тому числі й інформаційний, інфраструктурний та інтерфейсний потенціали. На наш погляд, таке структурування фінансово-економічного потенціалу відтворює новітні вимоги до діяльності підприємств, відповідно до змін, які характеризують стадію переходу від постіндустріального до інформаційно-інтелектуального суспільно-економічного розвитку.

Висновки і перспективи дослідження.

Відтак, за результатами дослідження структурного складу фінансово-економічного потенціалу підприємства виокремлено такі дві групи складових: фінансові складові (інвестиційні, позикові, власні фінансові кошти) та економічні складові (виробничі, ресурсні, кадрові). До ресурсного потенціалу віднесено інформаційний, інфраструктурний та інтерфейсний потенціали. Таке структурування

складових фінансово-економічного потенціалу відтворює відповідність новим умовам і вимогам бізнес-середовища та забезпечує більш стійкі позиції на ринку.

Отримані результати поглиблюють теорію економічного розвитку підприємств і можуть бути покладені в основу подальших теоретико-методичних розвідок.

Література

1. Житар М. О., Ярова Л. С. Елементи механізму підвищення ефективності фінансового потенціалу підприємства // Бізнес-Інформ. 2020. № 11. С. 347–355. URL: business-inform.net (дата звернення: 03.02.2026).
2. Заїка К. О. Формування адаптивного фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства : дис. ... д-ра філософії : спец. 051 «Економіка» / Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, МОН України. Кременчук, 2024. 248 с. URL: kdu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
3. Зибарева О. В., Шилепницький П. І., Повержук У.-Ю. М. Комплексний підхід до оцінки фінансово-економічного потенціалу підприємства // Економіка та управління підприємствами. 2018. Вип. I–II (69–70). С. 105–111. URL: irbis-nbuv.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
4. Крилов Д. В. Структура та принципи фінансово-економічного потенціалу підприємства в сучасних умовах // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. № 14. URL: reicst.com.ua (дата звернення: 03.02.2026).
5. Kudrina Olga, Korol Andrii, Biriukov Oleksii (2024). Problems of adaptive management of the formation of financial and economic potential of enterprises in Ukraine. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika. Tom 29. Vypusk 1(99), 49-55. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2024_29_1/12.pdf (дата звернення: 03.02.2026).
6. Кузенко Т. Б. Фінансово-економічний потенціал підприємства як основа його фінансового розвитку // Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 119. С. 45–48. URL: nbuv.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
7. Мармуль Л. О., Лаврега Г. Р. Фінансово-економічні чинники підвищення конкурентоспроможності підприємств // Науково-економічні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, оподаткування і контроль : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (21–22 листоп. 2019 р.). Херсон : Херсонський державний аграрний

- університет, 2019. С. 333–334. URL: ksau.kherson.ua (дата звернення: 03.02.2026).
8. Мережко В. М. Формування фінансово-економічного потенціалу у розвитку ЗЕД підприємств за умов євроінтеграції : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельницький, 2021. 283 с. URL: clar.khmnmu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 9. Назаренко А. С. Модель оцінки фінансово-економічного потенціалу аеропортів. URL: jrn1.nau.edu.ua.
 10. Патицька Х. О. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад: механізми функціонування та активізації : монографія / Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України. Львів, 2019. 209 с. URL: ird.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 11. Пoverzhuk У.-Ю. М. Формування та розвитку фінансово-економічного потенціалу підприємств в сучасних умовах господарювання : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Чернівці, 2018. 241 с. URL: card-file.ontu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 12. Тимошук М. Р. Фінансово-економічна складова потенціалу розвитку підприємства // Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.10. С. 268–275. URL: nv.nltu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 13. Труніна І. М., Глазунова О. О. Теоретико-концептуальні засади фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Економічні науки. 2023. № 6. URL: repository.kpi.kharkov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 14. Турило А. М., Богачевська К. В. Потенціал підприємства: сутність, класифікація, види // Бізнес-Інформ. 2014. № 2. С. 259–263. URL: irbis-nbu.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 15. Турило А. М., Турило А. А., Короленко Р. В., Короленко С. М. Фінансово-економічний та інноваційно-інвестиційний потенціал в аспекті стратегії розвитку підприємства // Вісник Криворізького національного університету. 2022. Вип. 55. С. 110–113. URL: irbis-nbu.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 16. економічного потенціалу підприємства // *Економіка та управління підприємствами*. 2018. № 1–2(69–70). Р. 105–111. URL: irbis-nbu.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 4. Krylov D. V. Структура та прынтыпы фінансово-економічного потенціалу підприємства в сучасних умовах // *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: Ekonomika ta upravlinnia*. 2024. № 14. URL: reicst.com.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 5. Kudrina O., Korol A., Biriukov O. Problems of adaptive management of the formation of financial and economic potential of enterprises in Ukraine // *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika*. 2024. Vol. 29, № 1(99). Р. 49–55. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2024_29_1/12.pdf (дата звернення: 03.02.2026).
 6. Kuzenko T. B. Фінансово-економічний потенціал підприємства як основа його фінансового розвитку // *Komunalne hospodarstvo mist. Seriya: Ekonomichni nauky*. 2015. № 119. Р. 45–48. URL: nbuv.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 7. Marmul L. O., Lavreha H. R. Фінансово-економічні чынныky pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv // *Naukovo-ekonomichni aspekty rozvytku pidpriemstv ahrarnoi sfery: oblik, opodatkuvannia i kontrol* : materialy konferentsii. Kherson : DVNZ “KhDAU”, 2019. Р. 333–334. URL: ksau.kherson.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 8. Merezhko V. M. *Formuvannia finansovo-ekonomichnoho potentsialu u rozvytku ZED pidpriemstv za umov yevrointehratsii* : dys. ... канд. екон. наук. Khmelnytskyi, 2021. URL: clar.khmnmu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 9. Nazarenko A. S. Model otsinky finansovo-ekonomichnoho potentsialu aeroportiv. URL: jrn1.nau.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 10. Patytska Kh. O. *Finansovo-ekonomichniy potentsial terytorialnykh hromad: mekhanizmy funktsionuvannia ta aktyvizatsii*. Lviv : Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy, 2019. URL: ird.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 11. Poverzhuk U.-Yu. M. *Formuvannia ta rozvytok finansovo-ekonomichnoho potentsialu pidpriemstv v suchasnykh umovakh hospodariuvannia* : dys. ... канд. екон. наук. Chernivtsi, 2018. URL: card-file.ontu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 12. Tymoshchuk M. R. Фінансово-економічна складова потенціалу розвитку підприємства // *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. 2014. Vol. 24, № 10. Р. 268–275. URL: nv.nltu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
 13. Trunina I. M., Hlazunova O. O. Teoretyko-kontseptualni zasady finansovo-ekonomichnoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva // *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu “KhPI”. Seriya: Ekonomichni nauky*. 2023. № 6. URL:

References

1. Zhytar M. O., Yarova L. S. Elementy mekhanizmu pidvyshchennia efektyvnosti finansovoho potentsialu pidpriemstva // *Biznes Inform*. 2020. № 11. Р. 347–355 URL: business-inform.net (дата звернення: 03.02.2026).
2. Zaika K. O. *Formuvannia adaptivnoho finansovo-ekonomichnoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva* : dys. ... d-ra filosofii. Kremenchuk, 2024. URL: kdu.edu.ua (дата звернення: 03.02.2026).
3. Zybareva O. V., Shylepnytskyi P. I., Poverzhuk U.-Yu. M. Kompleksnyi pidkhid do otsinky finansovo-

repository.kpi.kharkov.ua (data zvernennia: 03.02.2026).

14. Turylo A. M., Bohachevska K. V. Potensial pidpriemstva: sutnist, klasyfikatsiia, vydy // *Biznes-Inform*. 2014. № 2. P. 259–263. URL: irbis-nbuv.gov.ua (data zvernennia: 03.02.2026).
15. Turylo A. M., Turylo A. A., Korolenko R. V., Korolenko S. M. Finansovo-ekonomichnyi ta innovatsiino-investytsiinyi potensial v aspekti stratehii rozvytku pidpriemstva // *Visnyk Kryvorizkoho natsionalnoho universytetu*. 2022. № 55. P. 110–113. URL: irbis-nbuv.gov.ua (data zvernennia: 03.02.2026).

Brusko T.O., Galat S.V., Gura A.O. Structural components of the financial and economic potential of an enterprise.

The financial and economic potential of an enterprise is a driving force in the struggle against competitors and external environmental threats, as well as the foundation of its entrepreneurial activity, socio-economic development, and sustainability. Its role in enterprise activity is difficult to overestimate.

By the financial and economic potential of an enterprise, we mean the totality of the financial, material, labor and organizational resources of an enterprise that ensure its ability to effectively carry out entrepreneurial activities, develop stably and achieve strategic goals.

Understanding the structural components of the financial and economic potential of an enterprise makes it possible to more accurately identify opportunities for strengthening the activity of a business entity and to enhance its level of competitiveness under modern market conditions. There is no consensus among scholars regarding the composition of the structural components of the financial and economic potential of enterprises, which reinforces the relevance of research devoted to this issue.

The aim of the article is to examine the structural components of the financial and economic potential of an enterprise under contemporary economic conditions.

The research methods include logical analysis and systematization.

Given the large number of components of the financial and economic potential of an enterprise identified by scholars, and the absence of their systematization, the article proposes distinguishing two main types of potential within the structure of financial

and economic potential, which are further detailed as follows: economic potential (production, resource, and human potential); financial potential (investment, borrowed, and own financial resources).

The resource potential also includes information, infrastructure, and interface potentials. Such an expanded structuring of the financial and economic potential reflects the latest conditions and requirements for enterprise activity, in line with the transformations associated with the transition from a post-industrial to an information- and knowledge-based socio-economic development, and ensures more stable market positions for enterprises.

Clarification of the structural components of the financial and economic potential of an enterprise is necessary for a comprehensive assessment of its capabilities and increasing the efficiency of managing its development. Since the financial and economic potential is a multi-component system, it is important to clearly define its components and the relationships between them.

The obtained results of the study deepen the theory of enterprise economic development and may serve as a basis for further theoretical and methodological research.

Keywords: *financial and economic potential, enterprise, components, structure.*

Бруско Тетяна Олексіївна – аспірантка кафедри бізнес-економіки та адміністрування СумДПУ імені А.С.Макаренка.

ORCID ID: 0009-0008-4233-3678

Галат Сергій Веніамінович – аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування СумДПУ імені А.С.Макаренка.

ORCID ID: 0009-0002-0622-821X

Гура Антон Олександрович – аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування СумДПУ імені А.С.Макаренка.

ORCID ID: 0009-0005-7875-8369

Дата першого надходження статті 25.02.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування 25.03.2026.

Дата публікації 26.05.2026.

Стаття з відкритим доступом,
відповідно до умов ліцензії

[Creative Commons \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)